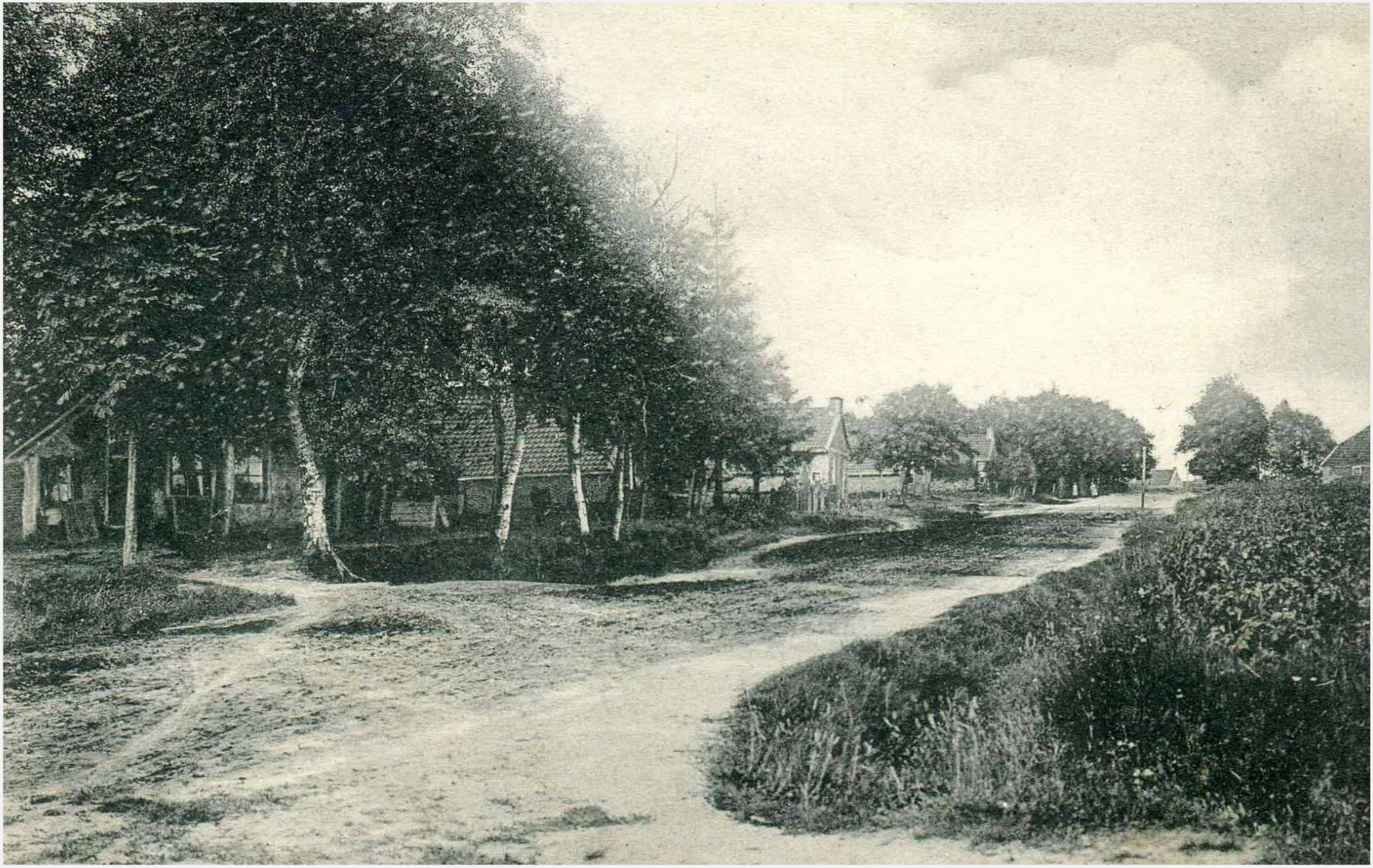

Barger Erfscheidenveen Heerendijk omstreeks 1905

Uit het Dorpsarchief Nieuw-Amsterdam / Veenoord.

Een van de eerste "woningen"aan de Herendijk
De persoon voor het "huis"is dokter Lodewijks, huisarts uit Nieuw Amsterdam

1965

1965. Onder:

De spoorwegovergang in de Wilhelmsweg.

Linker foto is genomen richting Dikkewijk.

Rechter foto het spoor richting Emmen.

Toen nog aanwezige overgang over het spoor bij de Zijweg.

Links op de achtergrond de woning van Doornbos.

Foto's uit de collectie LG* van het Drents Archief.

De foto's zijn gemaakt in het kader van de ruilverkaveling "Sleenerstroom"

Barger

Erfscheidenveen

Aanleg autoweg Hoogeveen—Zwartemeer.

Gezicht vanaf het toekomstige viaduct.

Autoweg Hoogeveen-Zwartemeer gereed.

Links tussen de bomen de woning Erfscheidenweg 112.

Later afgebroken in verband met de verdubbeling van de weg.

Laatste bewoners Jochem Zondag en zijn vrouw Matje Mink.

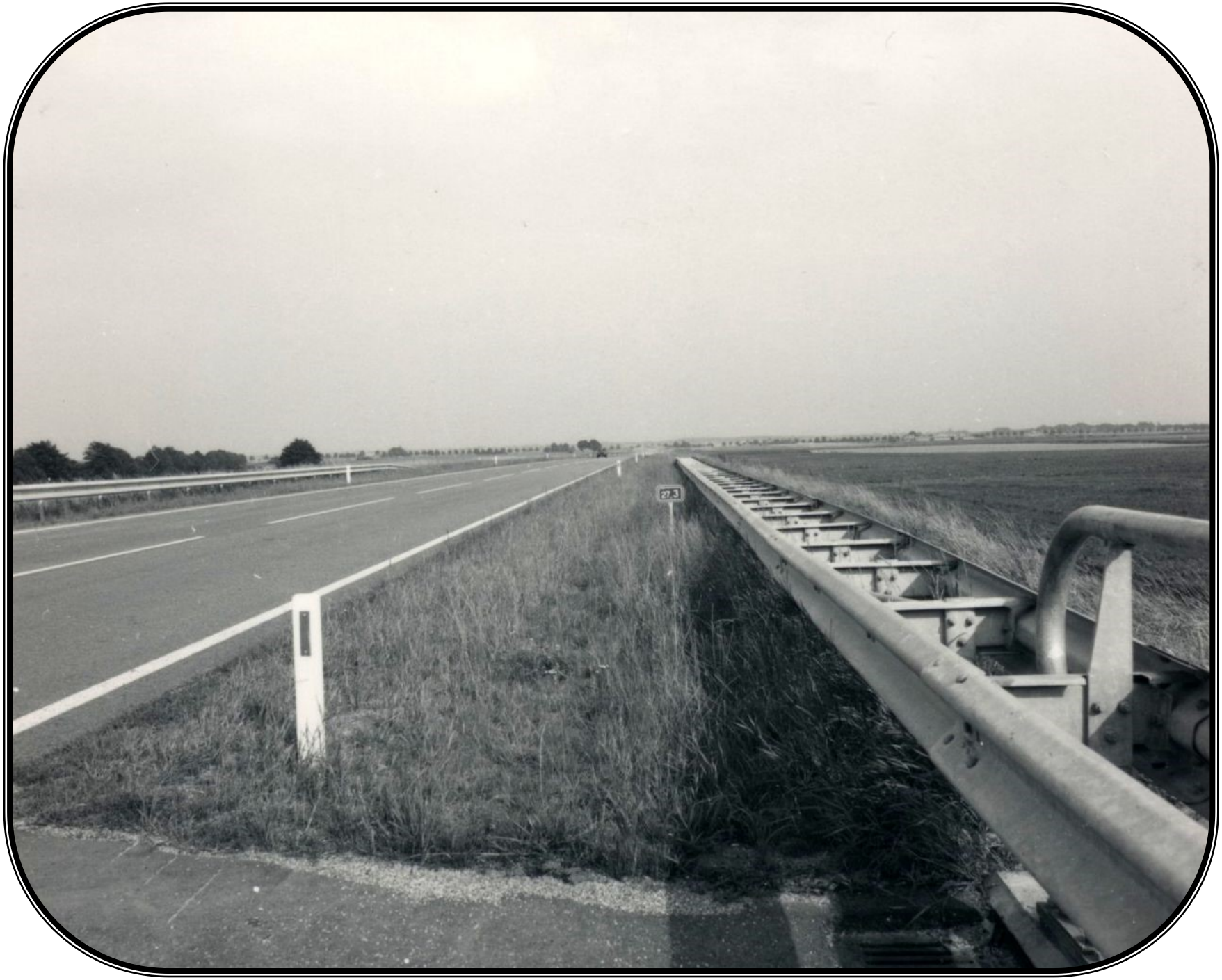

Na de oorlog verschenen er overal buurtverenigingen en dus ook in Barger Erfscheidenveen.

De oorlog was voorbij en men wilde de vrijheid vieren. Maar ook om de saamhorigheid in de buurtschap weer een gezicht te geven. In april 1946 werd een feest georganiseerd door de buurtvereniging, waarbij het bestuur tevens de feestcommissie was.

Remmelt Spiegelaar is nog in het bezit van een origineel programmaboekje waaruit ik de volgende delen heb geknipt.

BUURTVERENIGING „ BARGER ERFSCHEIDENVEEN "

Bestuur, tevens Feest-Commissie :

W. Dijk	- Voorz.	Fr. de Haan
H. Bouwman	- Secr.	W. Hobers
K. Fledderus	- Penn.	R. Jalving
P. Bakker		H.J. Kolenbrander
Joh. Doldersum		W. Mink
A. Emming		A. Siebring

Conferencier : J. VEENSTRA.

Muziek van : Arie Groothuis
J. Deden
J. Kieft

Toneel, Zang en Voordrachten door meer dan 60 eigen artisten.

Die artiesten waren allemaal bewoners van het gebied die al hun vrije tijd hadden opgeofferd om er een geslaagd feest van te maken. De muzikanten woonden niet in de buurtschap maar in Nieuw Amsterdam. Arie Groothuis was de zoon van Willem Groothuis, caféhouder op de hoek van de Zijtak en de Verlengde Hoogeveensche Vaart. Arie was tevens een zeer goede “scheuvelloper” In de bovenzaal van dit café werden meerdere activiteiten georganiseerd, zoals dansles en gymnastiek uitvoeringen. Zie pagina 27.

Programma

VAN HET

Buurtfeest

„BARGER-

ERFSCHEIDENVEEN"

OP VRIJDAG 5 APRIL '46 IN DE ZAAL VAN W. GROOTHUIS TE NIEUW-AMSTERDAM.

Aanvang: 7 uur.

P R O G R A M M A. I.

1. Opening door den Voorzitter.
2. Buurtfeestlied (woorden van Willem Mink Jr. en Jan v/d Ley) Wijze: Zeilen.
3. De Aangifte.
4. De nieuwe woning.
5. Zang : Hadsjee.
6. Wie zal de gelukkige zijn ?
7. Muziek.
8. Zang : Weerberichten.
9. Mooi en mal.
10. Telegramstijl.

PAUZE

(Muziek en Consumptie - verkoop loten) II.

11. Zang : Aan het strand, stil en verlaten.
12. Kneudeltje moet opkomen.
13. De 1000-ste Inwoner.
14. Zang : „ Toontje ".
15. „De Aarfgenoam".
16. Muziek.
17. Zang : De Olieman.
18. De Man met het pakje.
19. De Feestredenaar.
20. Teun Pruddel.

PAUZE.

(Muziek en Consumptie - verkoop loten) III.

PAUZE.

(Muziek en Consumptie - verkoop loten) III.

21. Die Dove Kwartel.
22. Zang : Vliegersvrouwen.
23. Kinderaftrek.
24. Konijnen.
25. Amor op reis.
26. Zang : Vanavond om kwart over zes ben ik vrij.
27. Een patent middel.
28. Ik kan 't niet kriegen.
29. Zang : De Moeder.
30. De Handelsreiziger.

PAUZE.

(Muziek - Consumptie - trekking loterij).

IV

Sluiting van het officiële gedeelte.

V.

B A L , onder leiding van den Heer T. PETERS.

Bal na was in die tijd gewoonte bij een feest.

Tieme Peters gaf dansles, waarmee in die tijd al op jonge leeftijd werd begonnen, zo omstreeks 14 jaar. Tieme was tevens voetbalscheidsrechter en grensrechter bij het 1e elftal van NAB. De “artiesten” waren grotendeels gewone mensen met hooguit een opleiding op lagere school niveau en vakonderwijs. Maar de prestaties waren groot. Het intellect was er maar de mogelijkheden tot verdere ontplooiing waren er niet of konden niet worden benut. Op de volgende pagina nog een voorbeeld.

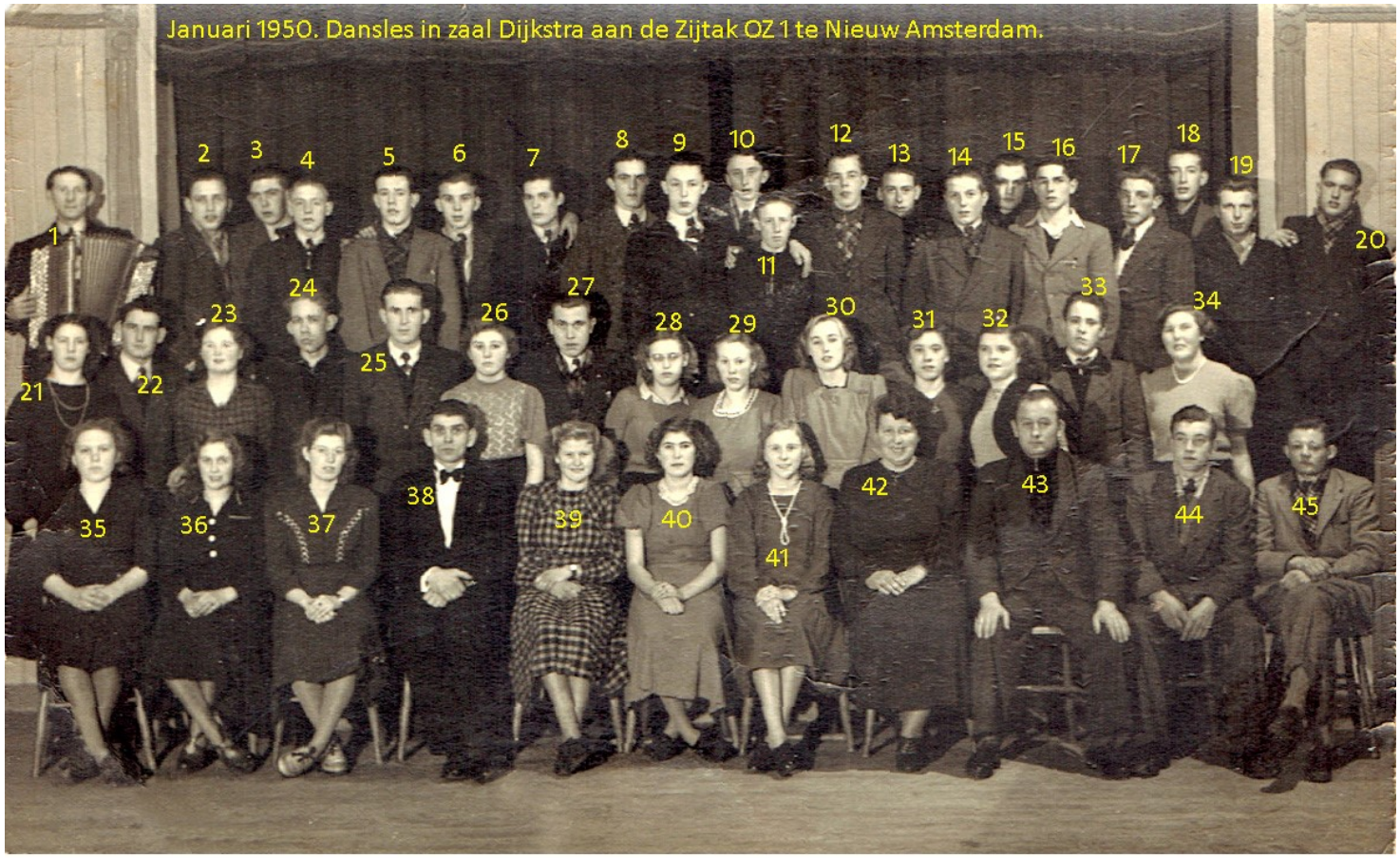

De bovenzaal werd benut voor allerlei grote activiteiten. Ook de gymnastiekvereniging DOL had hier haar jaarlijkse turnuitvoering.

Onder een foto uit 1925 van het pand Zijtak OZ 1.

De eigenaar was toen Willem Groothuis. Na Groothuis werd Jan Dijkstra de eigenaar, die het rond 1955 heeft verkocht aan Dimmendaal.

Dijkstra vertrok naar Almelo, waar hij een sigarenzaak had aan de Bornsestraat. Enkele jaren later werd hij havenmeester van de jachthaven aan het Twenthe-Rijn kanaal. Oorspronkelijk is Dijkstra begonnen als vrachtrijder.

1= Wolter Hoff
2= Ep de Leeuw
3=
4= Bertus Hadders
5= Hendrik Ottens
6=
7= Sieger de Haan
8= Wim Scholten
9= Koelman
10= Geert Hidding
11= Jan Peters
12= Hans Scholten
13= Roelof Mulder
14= Henk v/d Veen
15=
16= Teun Jager
17= Wieger de Vries
18= Henk Germs
19= Jan Frieling
20= Remmelt Spiegelaar
21= Henny Harders
22= Jan de Vries
23= Stieneke Albers
24= Arend de Vries
25= J de Vries
26= Jantje Nijland
27= Jannes Hobers
28= Willie Jacobs
29= Roelie Beukema
30= Jankie Lok
31= Tietje Spiegelaar
32= Saakje v/d Werf
33= Henderikus Jacobs
34= Alie Schepers
35=
36=
37= mevr. Oosterhof
38= men. Oosterhof
39= Jannie Finke
40= Marchien Schreurs
41= Jankie Klaver?
42= Oeleke Dijkstra-Fennema
43= Jan Dijkstra
44=
45= Finke

Gedicht, gemaakt door **Jan van der Leij ,**ter gelegenheid van het 35-jarig huwelijk van zijn ouders Mijndert van der Leij en Aafje van der Scheer op 4 maart 1957 te Nieuw Amsterdam.
(De familie van der Leij woonde aan de Verlengde Zijweg in Barger Erfscheidenveen)

Grammaticaal aangepast aan de Drentse spelling volgens de handleiding van de spellingcommissie 1987 door Roelie Post-Tip, winnares van de 1e twee uitzendingen van het Drents dictee. (1998-99)

De auto van mien va en moe.

Mien va die had een mooie fietse, maar hij was het fietsen zat
En lest een keer, met zien verjaordag, toen kreeg e waor e zin in had
Een mooie aole auto, hij zat mooi in de roest.
En va die wol d'r eerst niet an, mar hij heul hum toch mar koest.
Hij gung naor Harm Grobbe toe en zee: heb ie wat varve?, rood!
De spieken maak ik hielemaol geel, zo geel as tarwebrood
Wat heb ie dan?, zee Harm toen, een fietse met gele spieken
Staks hej d'r spiet van en dan moeij weer alles los gaon wieken
Mien va zee: ja, mar 't is gien fietse, de vrouw hef mij een auto kocht
O, jong, zee Harm, mar dat is mooi, ik wol dat ik dat ok mar mocht
Mien va die ging direkt naor huus, de potties an de fietse
En dacht: as Roelf de kappe dut, de spieken bint veur Wietse
As Jan dan even de banden pompt, kan Jitse gaon monteren
Die leest boekies van de ruttelclub, hij hef tied had om te leren
As Harm dan naor de claxon kek, want hij buldert soms zo hard
Ja, Harm niet, maar die claxon dan, daor kuj niet met op pad
En oonze Garriet mot dan even naor 't achterlochie kieken gaon
Want aj ies pech kriegt op de weg dan bliej in 't duuster staon
Oons Bouke kan dan nog wel even de autodeuren smeren
En hij kan in zien vrije tied mij 't autorieden leren
Toen va een poosje later bij huus en de garage kwam
Toen zat mien moe veur op de bumper as een conductrice op de tram
Mien moe die was al an 't balans opmaken en rekende op een flinke strop
Het arbeidsloon niet metgerekend kreeg hij honderd gulden op zien kop

De hiele buurte was nijsgierig; de iene nao de ander kwam d'r bij
Ze vreugen, wat veur merk is't Mijndert. Even wachten, zee va, hij is zo roestvrij
Grietje Antje en Femmy mossen mar niks as sjouwen hin en weer
Aole bossels en varvekwasten, poetsdoeken en zo meer
Oonze Coba die mos koffie zetten in de wasketel op 't gas.
As wij nog meer volluk kriegen, zee mien moe, dan komt 't van pas
Nao een uurtien was de auto as een stukkie spek zo glad
Moej es kieken zee oons Roelf toen. Zo hej joen fietse nog nooit had
Ondertussen was de koffie in de ketel al mooi gaar
En mien moe had dartien bekers in een rijgien op 't dressoir
En toen pakte ze een grote slieve, schepte de koffie in de kan
Eerst mar schoften zee mien moe toen. Zij was de chef van 't hele span
Toen de bekers leeg en 't schoften daon was zee mien va, now an de slag
Ik zal 't wark weer gaon verdienen, wij hebt nog een lange zwaore dag
'k Zal joe vertellen dat 't d'r of gung; zo'n wagen moeij zuken op Nieuw Amsterdam
Het stop- en achterlochien warkten, net of e zo uut 't fabriek wegkwam
De remmen waren ok inorde, d'r mus alleen wat eulie an.
De claxon was net een sirene, ja, Harm die kon er wel wat van.
Toen de auto in de varve zat en de jongens in de smeer
Toen leup mien moe net as een pauw, en mien va as een miljonnair
En nao verloop van veertien dagen kon vader zelf sjefeuren gaon
Eerst durfde hij niet goed allenig, het wachten gung hum eerst wat zwaor
Dat mos netuurlijk even wennen
Mar toen dat schakeln goed verluup, toen leerde hij gauw de auto kennen
Hij mug allenig niet meer weg, mien moe gung altied met
Zij mus steeds de haand uutsteken, want dat stun zo in de wet
En va, die was wat zenuwachtig as moe zo naost hum zat
Ze lette graag op alle dingen en zij had altied wat
As va de koppeling op luut komen en moe mar steeds op 't klokkie keek
Waor al die kilometers stonden dan was mien moe al weer van streek
Pas op now man, ie ried al twintig en hij giet nog meer omhoog

Man, zee mien va, die reed al veertig toen e deur de bocht hen vloog
Bij Toon Doek, daor stun een paoltien an de kaante van de weg
En mien va gung met een zwaaigien d'r rakelings an lange zeg
Gien kippe was veilig op de straote, het volk vleug allemaol op 't trottoir
Hij ging op ien rad deur de bochte 't was net een aole rammelaar
Waor ze allemaol hen bint reden dat is zo mar niet te zeggen
Mar de aole rammelkaste hef hiel wat kilometers of moeten leggen
Tot besluut moek' joe vertellen waor mien moe hen gung met va
Eerst naor Chroetsjov en mien va vreug: heb ie wat met Amerika?
Ze bint west bij koning Soead en bij Nasser van 't kanaal
In het oerwoud bij de negers .Z' hebt eten bij een kanibaal
Toen bint ze gaon naor Eisenhower gunder in 't verre Amerika
Wie is die dul daor, zee mien moe toen. Minister Dulles zee mien va
Nao een half jaor bint ze thuus komen allebei zo bruun as leer
En ze zeden toegelieke das ien keer mar ok nooit weer
Nou, het kon ok niet weer gebeuren want mien va had alles droomt
Dit verhaal is net zo min waor as dat de Rijn deur Veenoord stroomt
Want mien va wuur 's morgens wakker, 't was misschien haost zeuven ure
En hij keek, gelukkig lachend, naor zien Solex in de schure.

In dit gedicht worden alle kinderen van Mijndert en Aafje genoemd.
Harm Grobbe was getrouwd met Antje Mink, dochter van Arend Mink
en Jacobje van der Leij, een zuster van Mijndert.
Harm Grobbe was de schilder van de gemeente en in zijn vrije tijd kunstschilder.
Toon Doek was fietsenmaker op de hoek van de Schooldijk en Vaart ZZ,
tegenover cafe Kruimink (van Gogh museum), waar nu het pand van TOP en Quadrant staat.

Alle verenigingen die in Nieuw-Amsterdam en omgeving actief waren deden een beroep op de middenstanders, de zakenlieden, om hun vereniging te steunen, om de contributie betaalbaar te houden voor een zo groot mogelijke groep inwoners van dit gebied. Als tegenprestatie verschenen dan in het clubblad advertenties. Deze advertenties geven nu een mooi beeld van de middenstand in het midden van de 20e eeuw. Hieronder pagina's uit het clubblad van de nu niet meer bestaande voetbalvereniging N A B.

HET JUISTE ADRES VOOR UW LEVENSMIDDELEN IS:
H. HOOGENBERG
SCHOOLDIJK E 184
NIEUW-AMSTERDAM
Uitsluitend beleenmerken

OOK UW KAPPER IS:
T. OTTER
STATIONSSTR. E 36 • NW-AMSTERDAM

Wenst U fit te blijven bij Uw Sportbeoefening, koopt dan Uw Brood en Kruidenierswaren bij C. Joustra Nieuw Amsterdam

VOETBAL-vreugde en VOETBAL-wee maakt men op de Sportlaan mee...
En is 't sportveld weer verlaten
Gaan wij nog eens wat napraten,
't Zij treurig of blij,
Bij W. van Huffelen, Zuidzij

BROOD KOEK en BANKET
UIT ONZE BAKKERIJ IS STEEDS EEN LEKKERNIJ!
AANBEVELEND,
K. FLEDDERUS
CHOCOLADE EN SUIKERWERKEN

E. J. SIEBEN
AANNEMER
HANDEL IN BOUWMATERIALEN EN GEREEDSCHAPPEN

Het oudste en best gesorteerde adres op alle gebied van Sport in de Zuid-Oosthoek van Drente is en blijft steeds
„SPORTHUIS STROOTMAN"
Emmen . Tel. 11

A. HARTGERS
LOODGIETERS BEDRIJF
NIEUW-AMSTERDAM

ONTWERP EN OFFSETDRUK BLEYERVELD ZEIST • NADRUK TEKENWERK VERBODEN.

E. MADHUIZEN
FOTO-ARTIKELEN
DROGERIJEN • CHEMICALIËN
VERBANDSTOFFEN
GLAS • VERF • BEHANG
HOMOEOPATISCHE GENEESMIDDELEN •
VAART Z.Z. 38 - NIEUW-AMSTERDAM
TEL. 110

VOOR UW BRUIDSBOUQUET
NAAR Bloemenmagazijn
B. KUIK
TELEFOON • 34

Ook voor het inrichten van uw woning!
Overal gekocht, maar.... bij Koos gekocht!
KOOS KAMST'S
MANUFACTUREN-, CONFECTIE- EN BEDDENHANDEL
NIEUW-A'DAM, TEL. 10 • ERICA, TEL. 50

Opgelet!!!
VOOR BROOD EN BANKET
NAAR:
J. HENDRIKS
ZIJTAK W.Z. 76 • TELEF. 31

Hebt U plannen voor dit seizoen?
LAAT OKÉ DIT VOOR U DOEN!
Touringcarbedrijf
OKÉ
NIEUW-AMSTERDAM TELEF. 41
ERICA TELEF. 21

SIGARENMAGAZIJN
„'t Rokertje"
BIJ ONS BRANDT DE KACHEL!

P. Hobers
GROENTEN, FRUIT, CONSERVEN
ZWARTEWEG 21
TEL. 158

HET ADRES
VOOR ALLE VOORKOMENDE HOUT- EN TOUWWAREN
IS:
Fa. H. A. de POEL & Zn
NIEUW-AMSTERDAM

SLAGERIJ
Klaas Mulder
heeft altijd iets fijns in vlees en eigengemaakte vleeswaren.
Probeer onze droge boerenmetworst!!
VAART Z.Z. ~ TELEFOON 87

BROOD KOEK en BANKET
UIT ONZE BAKKERIJ IS STEEDS EEN LEKKERNIJ!
AANBEVELEND,
K. FLEDDERUS
CHOCOLADE EN SUIKERWERKEN

A. HARTGERS
LOODGIETERS BEDRIJF
NIEUW-AMSTERDAM

NAAR DE KAPPER IN EEN....
DAAR GAAN ALLE KAALKOPPEN HEEN
MAAR DIE FIJN
ZIJN VAN SMAAK
KOPEN HUN ZUIVELPRODUCTEN IN DE
„SPECIAALZAAK"
VAN A. KORTWIJK
VAART Z.Z. 55
NW-A'DAM • TEL. 138

Andries Bakker
„Het Huis voor Geschenken"
in Luxe- en Huish. artikelen
VAART Z.Z. 4, Tel. 143

VOOR AL UW BRANDSTOFFEN
NAAR
A. VEENSTRA
VAART Z.Z.
OOK WEER HET VOOROORLOGSE SPAARSYSTEEM AANWEZIG

Wenst U fit te blijven bij Uw Sportbeoefening, koopt dan Uw Brood en Kruidenierswaren bij C. Joustra Nieuw Amsterdam

VOETBAL-vreugde en VOETBAL-wee maakt men op de Sportlaan mee...
En is 't sportveld weer verlaten
Gaan wij nog eens wat napraten,
't Zij treurig of blij,
Bij W. van Huffelen, Zuidzij

Harm Slot

Barger Erfscheidenveen

Verlengde Wilhelmsweg 158

Dorpsarchief

Nieuw Amaterdam / Veenoord

HET VERHAAL VAN HARM SLOT

Als jongetje van 6 jaar moest ik in 1927 met andere leeftijdgenoten naar de eerste klas van de O.L.S., Vaart Z.Z. te Nieuw-Amsterdam.
Dat was een vreemde gewaarwording voor mij omdat ik gewend was altijd mooi vrij te zijn en de hele dag te spelen met vriendjes en vriendinnetjes. Bij ons huis, bij de kalkovens aan de Zijtak, hadden we veel speelruimte en wij deden daar van alles, zoals voetballen, hardlopen, verspringen, hoogspringen enz. In de zomer gingen wij zwemmen in de wijk, die voor ons huis langs liep en in de winter, als het vroor, schaatsen.
Ik herinner me nog dat wij in de eerste klas juffrouw Kats hadden, een slanke meid van Joodse afkomst. Verder gaven er op de school nog les juffrouw van Diepen, een gezette jongedame.
Beide juffers waren gemoedelijk en vriendelijk en niet streng. Verder waren er meester Strating, een deftig mannetje, die streng in de klas was en niet met zich liet spotten zodat hij de orde best handhaven kon ofschoon er onder de grote jongens op school wel enkele belhamels rondliepen.
Dan was er meester Kip, een klein mannetje, met grijs haar die evenmin met zich liet spotten en alles van de vrolijke kant bezag. En last but not least was er hoofdmeester Lunsing, die streng was, maar op zijn tijd ook soepel en heel wat verdragen kon, maar streng optrad als iemand niet in het gareel wilde lopen. Ik heb eigenlijk op de O.L.S. van meester Lunsing maar de eerste vier klassen doorlopen, want toen ik tien jaar geworden was, moest ik naar de Katholieke L.S. in Erica omdat wij Katholiek waren.
Toen ik tien jaar was en de reis per fiets naar Erica kon doen, kocht mijn vader voor *f* 27,50 op de Emmermarkt een nieuwe jongensfiets. Over mijn tijd op de O.L.S. heb ik nog enige frappante herinneringen. Ik ging niet graag naar school omdat ik veel liever de hele dag ging spelen, zoals voetballen e.d. Als het vakantie was dan was het feest voor mij en ik huilde in stilte als ik na de vakantie weer naar school moest. Daarom ging ik soms wel eens spijbelen met andere vriendjes, "Schoele verkroep'n" zoals wij dat noemden.
Op een dag wilde ik niet naar school. Mijn moeder was een zacht mens en die riep dan mijn vader erbij als ik niet naar school wilde. Maar die dag had ik geluk dat mijn vader bij de kalkovens druk aan het werk was zodat hij zich er niet mee kon bemoeien. Maar het noodlot sloeg voor mij toe. Een jongen en een meisje kwamen aanlopen; broer en zus Kuik die naar de Christelijke school op weg waren die aan de Vaart N.Z. stond schuin tegenover onze school.
"Och jonges, willen jullie die bandiet even metnemen want hij weigert hen schoele te gaon?" vroeg mijn moeder aan de jongen en het meisje. "O jao zeker vrouw Slot", antwoordde de jongen die zag dat ik wegvluchtte. In een mum van tijd had hij mij ingehaald en mij naar mijn moeder gebracht. De jongen, die veel ouder en groter dan mij was, haalde een knipmes uit zijn zak en opende het wapen met de woorden: "En as ie niet met oes met will, snie ik je de oren van de kop". De jongen en het meisje dwongen mij tussen hen in te lopen, zodat ik mee moest over de Zijtak, die nog een zandweg was en wij het peerdepad noemden.
Maar toen wij bij de trambrug over de zijtak kwamen en bij de brug over de Vaart, waarover mijn bewakers moesten om bij hun school te komen, moesten wij van elkaar scheiden, want de jongen zei tegen het meisje: "Ik ben niet van plan dat snôtjongie hen zien schoele te brengen, want dan moeten wie een hiel einde umlopen over het peerdevonder en dan komen wie te laot op schoele en dan kriegen wie straf". Die jonge kwam veur mij stoan en stak waarschuwend zijn vinger op en riep dreigend: "En nou lopen ie tegen oes deur langs het knaol en waog der niet tussen oet te gaon, anders pak ik joe laoter wal". Ik liep een eindweegs tegen die twee door, maar bij de Hervormde kerk ging ik er vandoor het veld in waar ik tot de middag bleef. Toen ging ik gewoon naar huis om te eten.

Uit 125 jaar Openbaar onderwijs
Nieuw Amsterdam.

Van ons huis, bij de kalkovens, was het ongeveer 2 kilometer lopen naar de school. Wij hadden alleen maar zandweg want de Zijtak W.Z. was zand en de Vaart Z.Z. ook. Wij liepen met een hele koppel, meestal op een draf, naar huis en 's middags schaftten wij thuis, zoveel speling hadden wij in de middagpauze wel. De winter van 1928-1929 was een barre winter. Ik was toen 7 jaar en aangezien wijken en kanalen tot de bodem toe bevroren waren konden wij elke dag schaatsen.
's Avonds bij lichte maan was het gezellig rijden hoewel er veel scheuren in het ijs zaten, soms wel 20 cm. breed. Ik herinner mij nog dat ik op een avond mijn rechter wijsvingertje aan de gloeiend hete kachel gebrand had. Ik had een kommetje zonder oortje gevuld met water bij mij op de tafel gezet waarin ik mijn vingertje telkens doopte om verlichting van de pijn te krijgen. Ik speelde met een stompje potlood, dat ik in het kommetje met water liet liggen, toen ik naar bed ging.
Toen ik de volgende morgen opstond was het water in het kommetje helemaal bevroren en zat het stompje potlood helemaal in het ijs. Toen wij in april 1929 op het einde van de winter op een middag uit school kwamen, brak een ijsbreker van de fa. Veldkamp, de turfstrooiselfabriek, met 12 paarden er voor, het ijs op de Zijtak open ten einde na die lange winterperiode een vaarweg naar de spoorhaven te krijgen, want de turfstrooiselpakketten moesten met de trein worden vervoerd.
Enkele waaghalzen van ons liepen tegen de ijsbreker door over het ijs aan de kant. In die barre winter is er veel vis bevroren omdat het water totaal bevroren was.
Mijn vader had de gewoonte om mij de laatste dag voor de paasvakantie een tas, een zgn. karebies, mee naar de school te geven waarin, goed ingepakt, voor elke juffrouw en meester een dik ganzeei zat. Wij hadden in die tijd veel ganzen en kippen zodat een paar eieren er wel af konden.
Ik zat bij meester Kip in de klas en dacht wel iets te kunnen uithalen nu ik hem dat dikke ganze-ei gegeven had waarvoor hij mij hartelijk had bedankt. Wij hadden zang en moesten een paar liedjes zingen. Maar telkens onder het zingen drukte ik af en toe mijn hand op de mond zodat het een vals geluid gaf. Opeens kwam de woedende meester Kip op me toegerend en gaf mij een flinke draai om mijn oren. Maar na afloop van de schooltijd kwam hij naar mij toe en drukte mij een lekkere Californische appel in mijn handen .....

Slot geeft nooit op

''Slot volgt'', riep men dan altijd in het dorp.

Harm Slot heeft een opmerkelijk leven achter de rug. Wielrenner, koopman, kunstschilder, schrijver en doordouwer. In het jaar dat Nieuw-Amsterdam/Veenoord het 125-jarig bestaan viert, is Harm Slot 63 jaar oud en bewoner van het bejaardenoord De Breehof aan de Zijtak. ''Ik ben eigenlijk overal in mislukt'', zei hij wel eens. Maar opgeven nooit. Want: ''Je moet het leven niet te zwaar inzien. Je moet over een slag heen kunnen komen. Het komt vanzelf een keer goed''.

Harm Slot, zijn vader en zijn zusje.

Harm Slot werd op 3 juli 1921 geboren aan de Zijtak bij de kalkovens. Jongste van vijf broers. Hun vader werkte als baas op de kalkbranderij. Na de lagere school en de mulo zat Harm Slot even op kantoor. Korte tijd in gemeentedienst als controleur. Door kruisjes te zetten op formulieren waar ze niet hoorden, werkte hij de Duitse bezetters tegen bij het vorderen van paarden van de boeren. Daarna werd hij beroepswielrenner. Hij reed tien jaar lang altijd in de achterhoede, maar gaf nooit op.

''Het was een paar jaar na de oorlog. Er waren in Nederland toen niet veel wielrenners die er van moesten leven. Vooral in België had je veel wedstrijden. Kermiskoersen, een beetje wild-west. Je schreef je in, je ontving je rugnummer en als je de wedstrijd uitreed en binnen een uur na de winnaar aankwam, kreeg je startgeld uitbetaald.

Vijfendertig gulden was dat meestal. Alleen de beroemdheden kregen meer, duizend gulden, maar dat waren er niet meer dan tien. Een keer bij een wedstrijd in Roosendaal hebben we het dubbele geëist. Geen renner in de baan en een heleboel publiek eromheen. Dat was wat. We zijn een half jaar geschorst geweest. Dus daar schoot je ook niet zo veel mee op''.

''Gelukkig viel die schorsing in de wintertijd. En dan smokkelde ik er wat bij. Daar was ik mee begonnen op aanraden van Belgische renners. Die verdienden er wat bij met het smokkelen van roomboter. Jij zit toch ook vlakbij de grens, zeiden ze. Sigaretten en koffie, dat wilden de Duitsers graag hebben. Ik ging dan op de fiets door het veen bij Zwartemeer de grens over, vijftig pakjes sigaretten en een paar ponden koffie onder mijn wielertrui. Ik had mijn eigen adresjes, op zeker moment zelfs een hele wijk in Meppen.

Ik ging altijd alleen. Dan heeft de douane minder in de gaten. Eén keer ben ik aangehouden, bij Emlichheim, met nog dertig pakjes sigaretten om me heen gebonden, maar ik ben niks kwijtgeraakt''.

In de herfst ging Harm Slot aardappelkrabben bij de boeren. Ook heeft hij nog bolsterturf gegraven, een week of zes. ''Was ook een goeie training, word je lenig van''. Soms reed hij 's winters een boswedstrijd, een cycle-cross. Ook daarbij reed hij altijd in de achterhoede. ''Slot geeft nooit op'', zeiden ze van hem in het peloton. Al had hij ook twintig ronden achterstand.

Een boswedstrijd (cycle-cross) is net gestart. Precies in het midden Harm Slot.

Al brak hij zijn pedaal van de trapper. En al vielen er hagelstenen uit de lucht.

Sterker nog, hoe slechter het weer des te beter voor Harm Slot. ''De mindere renners hopen altijd op slecht weer. Zoals in Halsteren, West-Brabant. Ik lag een paar ronden achter. En d'r kwam me toch een onweersbui opzetten. Meer dan de helft van het peloton stapte af.

En zo kon ik toch nog in de prijzen rijden. Je doet wat voor het geld hè?''

Een andere keer was het bloedheet. Z'n maten uit Zuidoost-Drenthe waren afgestapt. Harm Slot reed door en verdiende vijfendertig gulden. ''Toen ik weer terugfietste naar huis, lagen die jongens in het gras te vrijen met meiden. Ik pakte m'n portemonnee en hield die omhoog. Ik had het geld verdiend en daar ging het mij om. Ook al zat ik altijd in de achterhoede''.

Hoe is 't Lazarus?

De mooiste wedstrijd was niet die hij won, de Dorpenrit, maar een koers in Annen, waar hij een ronde op het peloton uitliep. ''Omdat ik prof was kreeg ik daarvoor nog een extra premie van tien gulden. Dat blijft je altijd bij, een ronde uitlopen op het peloton.

We finishten toen in het peloton en de jury zette me op de tweede plaats terwijl ik duidelijk vierde was. Ik heb er toen nog voor getekend dat ik vierde was. Eerlijkheid duurt het langst''.

Ook ontstond er een keer verwarring met Wout Wagtmans. ''Die Groninger - die Groninger zeiden ze altijd tegen mij - die Groninger heeft twee premies van mij ingepikt, riep Wagtmans kwaad. Ik had rugnummer 6 en hij 9 en daarmee had de jury zich vergist. Ik heb ze allemaal meegemaakt. Wagtmans, Rik van Steenbergen, Rik van Looy, Gerrit Schulte, Wim van Est. Ik ging er altijd op af, net als kippen die altijd op het vuur afvliegen.

Zij zitten nog te fluiten op de fiets en lachen nog terwijl wij al moesten hijgen om bij te blijven. En dan vroegen ze: Hoe is 't Lazarus - Lazarus noemden ze me ook, en Tarzan - hoe is 't Lazarus, kun je nog meekomen? Ze staken je dan de gek aan. Maar Gerrit Voortink beschermde ons mindere renners altijd''.

Harm Slot had dan in veel gevallen al een hele nacht gefietst om 's ochtends in het zuiden te kunnen starten. En later toen hij wat meer geld had, bond hij zijn racefiets achterop de brommer en reisde zo naar de plaats van de koers. Tegen een boom even een dutje doen. Pannekoeken met roggebrood in de knapzak. Wekenlang van huis, elke dag kon je in België wel ergens starten. Slapen bij de boeren of in een tentje, en niks verteren onderweg. Want wilde je als mindere renner van het fietsen leven, ''dan moest je eenvoudig leven''.

KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE WIELREN UNIE
NATIONAAL LEIDENDE ORGANISATIE VOOR DE WIELERSPORT
Union Royale Cycliste Néerlandaise
Pouvoir dirigeant le sport cycliste
Opgericht 26 Januari 1928 — Fondée le 26 janvier 1928
Erkend bij Koninklijk besluit van 2 Februari 1928 No. 37
Reconnue par Arrêt Royal du 2 février 1928 No. 37
Aangesloten bij de Union Cycliste Internationale en het Nederlandsch Olympisch Comité
Affiliée à l'Union Cycliste Internationale et au Comité Olympique Néerlandais
Gevestigd te 's-Gravenhage — Siège Social à la Haye : Nieuwe Uitleg 15
Telefoon / Téléphone : 111711 - Telegramadres / Adresse télégraphique : Wielrenunie Den Haag / La Haye
No. 115.
Geldig tot / Valable jusqu'au 31 - 12 - 1956
Naam: / Nom: SLOT.
Voornamen: / Prénoms: Hermanus B.
Adres: / Adresse: Ringdijk 2, Nieuw-Amsterdam.
Datum van geboorte: / Date de naissance: 3-7-1921.
Club: .....
ONAFHANKELIJKE (Indépendant)
Handtekening van de houder / Signature du titulaire

De licentie van Harm Slot, beroepswielrenner.

Wanneer je altijd in de achterhoede rijdt maar nooit opgeeft, word je ook bekend. ''Daar komt die beruchte Slot ook aan'', riep men dan.
En toen hij toch eens een keer moest opgeven, omdat zijn fiets doormidden was gebroken, werd er vanaf de jurywagen omgeroepen: ''De Groninger Slot heeft de strijd gestaakt''.
In Turnhout brak zijn fiets ook, maar een smid langs het parcours laste de stukken gauw aan elkaar en Harm Slot reed de wedstrijd uit.
In Eelde kreeg hij in de laatste ronde een lekke band en reed toen verder op een damesfiets en kwam zo nog op tijd over de finish om zijn vijfendertig gulden te innen.
''En als ik dan es vijfenveertig gulden had verdiend en ik kwam thuis, had ik een tientje meer dan mijn broers die vijfendertig kregen in de DUW''.
Bij welke wedstrijd ook, amateurs of klassiekers voor profs, wanneer Harm Slot zich meldde en vroeg of hij mee kon doen, zeiden ze steevast: ''Slot kan altijd meedoen''.
Was dat op den duur nou niet ontmoedigend, altijd achteraan? '''t Is wat onbevredigend, ja. Had je de hele winter hard getraind, elke dag 120 kilometer gefietst hier in de buurt. En dan de eerste de beste wedstrijd in het voorjaar kon je gelijk al weer niet meekomen.
Moest je weer alleen maar loeren op startgelden en premies en op gelukkies dat het zo hard zou gaan regenen dat anderen afstapten''.
''Het is ook een attractie voor het publiek hè, dat er zulke krukken bij zijn. Dat geldt toch voor alles. Bij de film en op het toneel heb je ook figuranten en die brengen het ook niet ver, een enkeling uitgezonderd. En ze hadden toch ook wel respect voor je dat je nooit opgaf. Ook al had je nog zo'n grote achterstand. Daar klapt het publiek ook voor''.

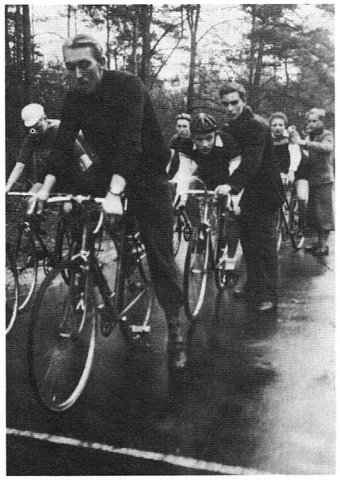

Voorop Harm Slot, op het punt om een trainingsrit te beginnen.

Harm Slot had het geluk dat hij vrijgezel was. (En hij is het altijd gebleven.) ''Er waren ook getrouwde jongens bij die met mij altijd in de achterhoede reden. En die waren jaloers op mij. Ze schreiden het soms uit.
Jij hebt geen vrouw en kinderen, zeiden ze, jij hoeft straks niet te gaan werken in de haven van Antwerpen of in Rotterdam. Dat was wat, dat je van armoede moest gaan werken''.

Verhalen, verhalen

De beroemde Fausto Coppi bracht hem op de idee om te gaan schrijven. Coppi zei eens: ''Als ik aan het trainen ben, denk ik aan prettige dingen''. Harm Slot: ''Dat trainen is heel eentonig. Je denkt aan van alles, en als je niet oppast dommel je zelfs in slaap op de fiets.
Aan de veenstreek heb ik heel wat verhalen overgehouden. Dan zie je wat en schiet je weer wat te binnen. Dat schrijf ik dan op.
Vroeger op school was ik al goed in opstel. Ik heb wel zeven romans klaar. En honderden verhalen''
Aan de *Emmer-Courant* verkocht hij twintig korte verhalen ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van Nieuw-Amsterdam/Veenoord.
Dezer dagen staan er korte verhalen van hem in het ziekenhuiskrantje van Coevorden.
Mooi werk, dat schrijven?

''Een beetje reclame voor mezelf''.

''Nee, eigenlijk niet. Maar het zit in je hè. Wielrennen vond ik ook nooit zo plezierig. Je doet het om het geld. En om bekend te worden''. En dat is gelukt. Als iemand uit Apeldoorn op de envelop schreef *Harm Slot Z.O.-Drenthe,* kwam de brief altijd op het juiste adres.

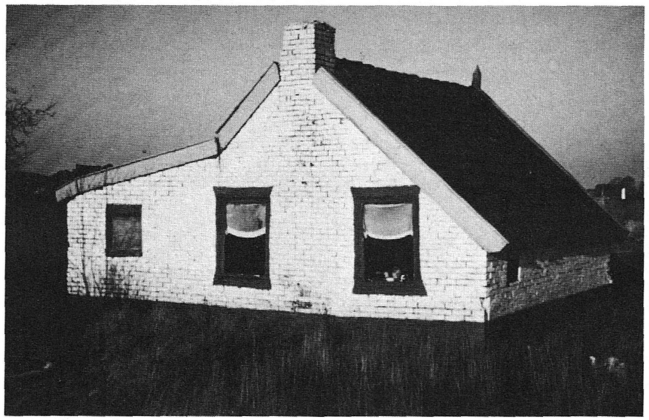

Blokhut van Harm Slot op het Pikveld.

Hij woonde in vroeger jaren in een soort ''blokhut'' op het Pikveld, oftewel Barger-Erfscheidenveen. Op zijn 48ste had hij bij een valpartij zijn schouder gebroken en ''toen was het me duidelijk; ik heb in één keer de zaak aan de kant gegooid en ben gestopt met het wielrennen''.
Hij leefde vanaf toen van de handel.
Oud ijzer, antiek, sokken, zakdoeken, klokken, sigaretten, snoep,

oude grammofoons. Van het geld dat hij ermee verdiende gaf hij zijn eerste boek in eigen beheer uit en verkocht die in de openluchtmusea van Barger-Compascuum en Schoonoord. Om zijn tweede boek uit te kunnen geven verkocht hij zijn Volkswagen.
''Als er maar Drenthe in de titel staat zijn er genoeg vreemdelingen die zo'n boek willen hebben''.
Harm Slot werd ziek, dacht aan longkanker, maar het viel mee in het ziekenhuis. Terwijl hij daar voor onderzoek lag werd zijn ''blokhut geplunderd en alle inboedel kapot geslagen. Bekenden, concurrenten die me wilden uitschakelen''.
De gemeente bood een regeling aan. De schoonheidscommissie wilde toch al lang van de troep bij die blokhut op het Pikveld af. Hij zou een uitkering tot aan zijn officiële pensioen krijgen als hij in het bejaardentehuis wilde gaan wonen. Dat deed Harm Slot, ''en nog geen dag spijt gehad''. Hij fietst nog op zijn sportfiets lange tochten, schopt op het grasveld tegen een bal om er hard achteraan te kunnen hollen, loopt nog wel eens rondjes op de sintelbaan van het sportpark Veenoord. ''Aftrainen'' heet dat.

Romantisch aangelegd

Behalve beroepswielrenner, schrijver en krantenbezorger (Het Vrije Volk, de Volkskrant, de Waarheid ''en nog een gereformeerde krant'') was en is Harm Slot ook zondagsschilder.

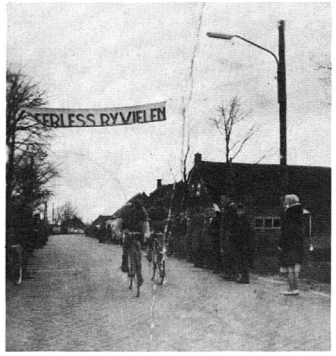

Tien werken van hem hebben meegedaan aan de tentoonstelling Naïeve schilders, een aantal jaren geleden, die het hele land is doorgegaan. Daarbij het zelfportret van de wielrenner (op het rode shirt de tekst Drentse verhalen Harm Slot, ''een beetje reclame voor mezelf'').
Harm Slot kreeg er vijftig gulden voor plus een diner. Meer dan driehonderd schilderijen zijn door hem ''klaar gemaakt''. Drie ervan heeft hij verkocht aan de schoolmeester. Voor vijftig gulden per stuk. ''Ik heb het verder gebracht dan Van Gogh; die heeft zijn hele leven lang niks verkocht''.

Finish. Eindsprint voor de laatste plaats. Slot volgt.

Uit: 125 jaar Nieuw Amsterdam—Veenoord.

Een interview van Sietze van der Hoek met Harm Slot.

Ook geplaatst in de Volkskrant van 6 april 1985.

Norg, 07-07-2019. Anne Post